

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
--	--	---

Tartalom. Debreczeni javaslat. k . . . n. — Közgyeink. Tiszántúli egyházkerületi közgyűlés. Referens. — Máramaros-ugoc sai egyházmegyei gyűlés. r. l. — Felelet a tizenhárom lelkésznek. Ferenczy Gyula. — Külföld. — Különfélék. — Hirdetések.

Javaslat

a debreczeni ev. ref. egyházban tervezett „lelkészi — parochialis — körök” felállításával kapcsolatos szervezetről.

II.

A javaslat I-ső részének 2-ik fejezete szól a presbyteri közgyűlésről, melynek tagjai:

- Az egyház főgondnoka.
- A lelkészi körök egyházi és világi elnökei.
- A lelkészi körök összes presbyterei.

Elnökök: az egyház szolgálatában legidősebb lelkész és főgondnok.

Hatásköre: a lelkészi körök presbyteriumaihoz át-
úttalt ügyekben a felügyelet és ellenőrzés; felvigyáz, hogy az egyháznak és iskoláknak törvényes szabadsága és a felekezeti érdekei sérelmet ne szenvedjenek, ha szenvednek, az idejében a maga útján orvosoltassék; az egyh. törv. 28. §. 5. 6. pontjaiban foglalt ügyek; egyházi árvák felvétele s azokról gondoskodás, ispotályi felügyelő bizottságba küldendő tagok választása; a népiskolák, nevelő intézet kormányzása; főiskolai gazdasági tanács tagjainak választása, főiskolai felügyeletben részvétel; népiskolai tanügyi bizottság jelentései; az egyh. törv. 28. §. 10., 11., 12., 13., 14. pontjaiban foglalt ügyek; az egyh. törv. 29., 30., 31., 32., 33. §§-iban foglaltak; egyh. törv. 20. §. c).

Az egyházi törvény 28. §-ának 11. pontja szerint a presbyterium szavaz a felsőbb egyházi képviselő testületek tagjaira és tisztviselőire; e jogról a lelkészi körök presbyteriumainál semmi említés nem tétetik s mégis a javaslat

45. §. szerint az esperes, a 49. §. szerint az egyházmegyei egyházi és világi tanácsbírák és jegyzők a lelkészi körök presbyteriumainak szavazatai által választatnának a presbyteri közgyűlés kikerülésével, a melyről ezen választásoknál említés nem tétetik. Ám vessen követ reám bárki is, de én elhinni nem tudom, hogy ezen eljárás nem az egység rovására történék s nem oly színezete volna a dolognak, mintha a debreczeni ev. ref. egyházban 7 külön szavazattal bíró egyházközség volna!!

Az egyházi törvény 20. §. c) pontja szerint az egyházközség elé terjesztendő ügyekben határozás jogát a presbyterium magának tartja fenn; különben az egyházközségi közgyűlésről az egész munkálat folyamán említés nem tétetik.

Végül a javaslat 35. §-a szól az egyházközségi bíróságnak az egyházi törvények szellemében megalkotásáról.

Az I-ső rész 3 ik fejezete szól az **egyházmegyéről**. Az egyházi közigazgatás, kormányzás és rendtartás céljából ugyanis a lelkészi körök az egyh. törv. 35. §-a alapján felsőbb hatósággá egyesülvén, egyházmegyét alkotnak.

Az egyházi törvények 35. §-a szerint több **egyházközségek egyesülése** alkotja az egyházmegyét; látnivaló, hogy itten nem **lelkészi körök**, hanem **egyházközségek** egyesüléséről van szó s mivel a javaslatban erősen hangsúlyozva van, hogy az egyház egysége megőrzendő: az egyházmegyévé alakulás az idézett §-ra hivatkozással nem indokolható, ha csak a lelkészi köröket egyházközségeknek nem vesszük. Miután azonban a tervezett átalakulás semmiféle érdeket nem sért s a debreczeni ev. ref. egyház magára nézve előnyösnek tartja, nem gondolható, hogy az ügy simán ne menjen keresztül úgy az egyházmegyén, mint az egyházkerületen, mint a mely hatóságok által kell az egyházi törvények 36. §-a szerint tárgyalatnia.

De hátrányos leend az egyházmegyévé alakulás az ezután választandó lelkészekre és a segédlelkészekre nézve. A lelkészekre azért, mivel egy oly egyházmegyének lesznek tagjai, melynek lelkészi gyámintézete nincs, s ha leend is, mint a kezdet nehézségeivel küzdő, az elmaradt özvegyeket és árvákat igen kis mérvben segíeyezheti; és ezen körülmény erősen megfontolandó még akkor is, ha a tervezett országos gyámintézet felállítatik, mert az innen kezdetben nyerendő segély a megélhetést aligha biztosíthatja. A mostani lelkészek — a legközelebb választottat kivéve — a debreczeni ev. reform. egyházmegye gyámintézetének az alapszabályok értelmében tagjai maradhatnak, ha akarnak. Az alapszabályok 4. §-ának 7. pontja ugyanis így szól: „A más egyházmegyébe lépő lelkész, özvegye és árvái részére — ha egyházmegyénkből itteni öt évi szolgálata betöltése után lép át — a legfensőbb részvénydíj, 45 frt évi pontos lefizetésével biztosíthatja e gyámintézetből a segélyosztalékot“ (Debreczeni ref. egyházm. jk. 1876. ápr. 9-ik szám). A segédlelkészek pedig a mindinkább szokássá vált azon eljárás miatt, hogy mindenik egyházmegye saját lelkészeit és segédlelkészeit helyezi előtérbe, igen kevés reménnyel tekinthetnek a jövőbe, a debreczeni ev. ref. lelkészi állomásokra nem igen számíthatván.

Az alakítani szándékolt egyházmegyei közgyűlést alkotni fogják: az esperes és egyházmegyei gondnok, mint elnökök, 3 egyházi és 3 világi tanácsbíró, az egyházi és világi jegyző, minden rendes és helyettes lelkész; minden lelkészi kör gondnoka és 1—1 képviselője, valamint minden lelkészi körből a tanítói testület által választott 1—1 képviselő, a felső leányiskolának és központi elemi fiúiskolának igazgatói.

Ha már most az itt jelzett 35 tagot állásuk szerint vizsgáljuk, nem lesz nehéz kiszámítani az egyházi elemhez viszonyítva a világinak túlsúlyát.

Az egyházi törvénynek az egyházmegyékre vonatkozó minden intézkedései megtartatnak; sajátságos azonban az, hogy a javaslat 47. §-a szerint „az egyházmegyei gondnok mindenkor az egyház főgondnoka, ki az egyházkerületi gyűléseken ezen ideig is egyházmegyei gondnoknak ismertetett el“.

Az egyh. törv. 24. §. b) alapján az egyházközségi gondnokok az egyházközség, a 144. §. szerint az egyházmegyei gondnokok a presbyteriumok által választatnak. Így állván a dolog, kétséges, ha vajjon a törvény szellemében a debreczeni egyház főgondnoka lehet-e egyszersmind egyházmegyei gondnok is a presbyteriumnak ily irányban nyilatkozó szavazatai nélkül??

Hogy mily kényes és sajátságos lehet az egyházmegyei közgyűlésnek helyzete, mely minden valószínűség szerint azon presbyterium kivonata leend, melynek felterjesz-

tett vagy felebbezett határozatait felett lesz hivatva dönteni; s mily kínos akadályokba ütközhetik a fegyelmi bíróság — kivált a netalán előforduló szabályellenes lelkészválasztásoknál, — arról az egyházi törvények ismerete s az életben előfordulni szokott példák után bárki is eleve tájékozhatja magát.

k . . . n.

Közügyeink.

Tiszántúli egyházkerületi közgyűlés.

(Folytatás.)

Thót Ferencz akadémiai tanárnak tanszékéről való lemondását mult számunkban már jeleztük. Az egyházkerületi közgyűlés a becsületes, hű munkában elfáradt tanár érdemeinek jegyzőkönyvileg elismerése mellett fogadta el a lemondást s megbízta a tanügyi bizottságot, hogy e tanszék miként leendő betöltése felől készítsen javaslatot. Thót Ferencz tanárnak érdekes, főiskolánk utolsó 4 évtizedi történetére sok ponton világot vető lemondó levelét közleni fogjuk.

A másodnap gyűlés legfontosabb s általában az egész gyűlés folyamán legnagyobb vitát keltett tárgya a tűzkarbiztosítás ügye volt. A Kiss Áron elnök és Tisza István mint jegyző által aláírott küldöttségi jelentés ismerteti ezen fontos ügyben a tavasz óta folytatott hosszas tárgyalásokat. Első helyen a 22 év óta szerződési viszonyban álló Fonciérel folytatott tárgyalást, de ez eredménytelen maradt. Aztán a Magyar-Francia biztosító Társasághoz fordultak, mely olyan előzékenyen fogadta a küldöttséget, hogy ennek ajánlatát már a jun. közgyűlés a további tárgyalások alapjául elfogadta s határozatában utalni látszott arra, hogy, utólagos jóváhagyása fentartásával, azzal a szerződés meg is köttessék. — A többi megkeresett társaságok nagyon merev álláspontra helyezkedtek; később azonban a Fonciére és az Első Magyar Általános Biztosító Társaság pótajánlatot nyújtottak be, melyben magokévé tették a Magyar-Francia ajánlatát, sőt a Fonciére mintegy 2000 frt értékkel kedvezőbb feltételeket szabott meg. A küldöttség mindazáltal a Magyar-Franciával kötött egy formaszerinti szerződést, melyszerint az egyházkerület 15%, az egyes egyházak 5% fix jutalékban, a lelkészi nyugdíjintézet a díjbevételek 3%-ában és végül a tiszta haszon 50%-ában részesülnek, melyet a Társaság az előző évről, mindenkor márcziusban, készpénzben számol le. A biztosítási díjak is olcsóbbak lesznek.

A küldöttség mérlegelte azon különbséget is, mely ezen szerződés feltételei és a kölcsönös biztosítás eredménye folytán jön létre. Ez utóbbi esetben 3000 frttal nagyobb nyereségre lehet kilátás; úgyde ebből kellene fedezni a kezelési költségeket s ezenkívül a kerületnek kellene viselni a kockázatot. A küldöttség nyugodt lélekkel ajánlja elfogadásra a szerződést s a végleges döntést a közgyűlés bölcsességére bízza.

A megindult vitában részt vettek: Tisza István, a ki a szerződés feltételeit ösmertette, s úgy vélekedett, hogy a közgyűlés a történetek után nem mellőzheti a Magyar-Francia ajánlatát. Lengyel Imre, a ki a kötelezettségeit mindig pontosan teljesített Fonciére-rel való szerződés megújítását ajánlotta;

Tisza Kálmán, a ki a kerület mocsoktalan nevének, tekintélyének megőrzése érdekében ugyanazon szempontból ajánlotta a Magyar-Franziával való, különben is előnyös és megbízható feltételek elfogadását, mint Tisza István; Kiss Albert, ki azt tartja, hogy a közgyűlés elhatározásában nincs feszélyezve az alkudozások lefolyásával; György Endre, a ki a másodsor szülő Tisza Istvánnal együtt a számokat is bevitte nézete és meggyőződése támogatására. Isaák Dezső és Szőke János a Fonciére-t, Lukács Ödön és K. Tóth Kálmán az Első Magyar Általánost pártolták. Névszerinti szavazás döntött.

Az első kérdésre: a Magyar-Franziával kötések-e meg a szerződés, vagy nem? igennel felelt 21, nemmel 35. Maradt tehát a Fonciére és Magyar Általános. A második kérdésnél a Fonciére mellett felállottak 47-en. Ehhez képest az elnökség útasított, hogy a Fonciére-rel azon pótajánlata értelmében, hogy a Magyar-Franzia által benyújtott legkedvezőbb feltételeken kívül, még két más kedvezményt is nyújt, a szerződést megkösse, a mi ha mégis nem sikerülne, ez esetre egyhangúlag kimondatott, hogy akkor a Magyar-Franziával kösse meg az üzletet, ennek föltételei alapján.

Letárgyaltatván ez ügy, kifejezést adott a közgyűlés azon loyális felfogásának is, hogy a Magyar-Franzia és az Első Magyar biztosító Társaságok leszavaztatásában nem rejlik irántok való bizalmatlanság, a mit, — mint láttuk, — főleg a Magyar-Franzia iránt azzal is kimutatott a közgyűlés, hogy azon esetben, ha a Fonciére-rel nem sikerülne megkötni a szerződést, a vele való szerződés megkötésére útalta az elnökséget. Valljuk be, hogy ezt nagyon megérdemelte ama Társaság, mely előnyös ajánlatával oly jó szerződés kötésére adott egyházkerületünknek alkalmat.

A tőkesegélyezés fontos ügyében, a kiküldött bizottság három ízben tartott ülésében fölvetett terjedelmes, minden részletre kiterjedő jegyzőkönyve alapján, a tett intézkedések, javaslatok helyben hagyattak. Végeredményében az intézkedések a következők. Azonnal kiútalható tőke az egyházak részére 52,820 frt. Ezidőszerint nem szükségelt tőke 4600 frt. S az ügyek teljes rendben nem léte miatt függőben hagyatik 16,650 frt. A már kiútalható tőkék kiútalványozására s a még függőben levő ügyek teljes lebonyolítására az eddig működött bizottság hatalmaztatott fel. A szükségelt tőkeösszeg az egyházkerületi és főiskolai pénztárakból vétetik kölcsön a konvent által megállapított 6 $\frac{1}{2}$ % melletti törlesztésre, melyből 5%-t a közalap, 1 $\frac{1}{2}$ %-t az egyes segélyezett egyházak fizetnek 32 éven át.

A lelkészi javadalmak fölsegelésére tőkesegélyben részesült egyházak — egy pár kivételével — képtelenek levén szegénységük miatt a tőkét 32 év alatt visszafizető 1 $\frac{1}{2}$ % fizetésére, ezen 1 $\frac{1}{2}$ % a lelkészi javadalom emelésére a közalap által adott 5%-ból fog levonni, vagyis tehát 32 évig az illető egyházak lelkészei a megajánlt tőkesegély 3 $\frac{1}{2}$ %-át fogják évenként jövedelempótlásul kapni.

A Debreczenben felállítandó felsőbb leánynevelő intézet felállítására Debreczen város 100 ezer frtot ajánlott fel és 15,000 forintot építési költségekre. A debreczeni egyház adja most is hasonló célra szolgáló házat, épületeit 47 ezer forint értékben és viseli a fentartási költségek egyharmadát.

Kiss Albert elfogadásra ajánlja a küldöttség tervezetét, melyszerint az egyházkerület 15 ezer forintot adna építési költségekre és egy tanár állandó fizetését 1200 forinttal. Dr.

Farkas Antal főjegyző felhívja a közgyűlés figyelmét a Szathmáron már régen fennálló felsőbb leánynevelő intézetre.

A közgyűlés elfogadja a bizottság javaslatát, Szathmárra pedig küldöttség kibocsátását határozza el.

A máramarosszigeti lyceum vizsgálatára kiküldött bizottság jelentése felolvastatván, örömmel jelenti a küldöttség, hogy e főiskolánk anyagi ügyei lelkiismeretes pénztári kezelés mellett rendben vannak; a pénztári könyvek vezetése azonban mindenestre kezdetleges, hogy úgy mondjuk, patriarchális, a mire nézve aztán a küldöttség meg is adta a kellő könyvelésre vonatkozó utasításokat. A terjedelmes jelentés részletesen foglalkozik e m.-szigeti főiskola szellemi ügyeivel s legnagyobb hibának tartja, hogy hiányzik ott a kellő felügyelet és a lelkiismeretes ellenőrzés. Intézkedést kér azon visszaélés ellen, hogy ezen iskola falain belül a román tanulók román nyelven tanulják a vallást. Várady Gábor orsz. képvis., a lyceumfentartó testület tagja, a megejtett vizsgálatért köszönetet mond. A románok román nyelven való vallásitanítása meggátolása ellen kéri az egyházkerületet intézkedést tenni. Gr. Degenfeld József, Kiss Albert és György Endre felszólalására a kiküldött bizottság működése továbbra is szükségeltetik. A román nyelvi oktatás kérdésében Futó Mihály szerint nem lenne hathatós foganata a román püspök felszólításának, mert szerinte az egyes felekezetek vallásitanítása az illető felekezetek joga és kötelessége. Joó István felszólalásában azt hangsúlyozza, hogy a tisztántúli ref. tanintézetekben meg kell követelnünk, hogy a vallásitanítás ne más nyelven eszközöltessék, mint csupán magyar nyelven.

A kiküldött bizottságnak szigorú és lelkiismeretes eljárásért köszönet szavaztatik és a még ezután teendőkre nézve a bizottság továbbra is működésre kéretik.

Harmadik napon hitelesítés után a szathmári leánynevelő intézet megvizsgálására Vályi János főgondnok ajánlatára következő három tagú bizottság küldetik ki: Kiss Áron esperes elnöklete alatt Tóth Sámuel főjegyző és Kiss Albert tanácsbíró.

A missiói bizottság jelentése felolvastatván, tudomásul vétetik.

Az egyházkerületi tanügyi bizottság jegyzőkönyve felolvastatik, melynek első pontja a főiskolai törvények módosítását a párbajok ellen tartalmazza.

György Endre egyházkerületi tanácsbírónak a tanügyi bizottságban tett azon indítványa fogadtatik el, melyszerint „a ki párbajra mást kihív, vagy másnak kihívását elfogadja, a főiskola kötelékéből kilépettnek tekintetik“.

A tanügyi bizottság jelentése a főgymnasium ügyeiben, felolvastatván, tudomásul vétetik. A vallás és közoktatási miniszter felhívása a 13-ik rendes tanári szék felállítása ügyében tudomásul vétetik; azonban, mivel a párhuzamos osztályok fentartása nem tekinthető állandónak, az új tanári szék felállításától az egyházkerület ezúttal eltekint.

A görög nyelv tanítása ügyében felolvastatnak a tett intézkedések. György Endre határozott állást foglal el a görög nyelv mellett, és mivel a görög nyelv helyett felállított tanterv évenként nagyobb-nagyobb terheket ró az iskola vállaira, az intézkedések beszüntetését indítványozza a jövő évi zsinatig.

Kiss Albert az ideiglenes intézkedéseket fentartani óhajtja. Széll Kálmán, Soltész László, Gr. Degenfeld József, György Endre újlag, Elek Lajos, Joó István, Futó Mihály, Balogh Ferencz és Lengyel Imre hozzászólásuk után a közgyűlés a

tanügyi bizottság már foganatba vett intézkedéseit helyben hagyja.

A heidelbergi káténak Erdős József theologiai tanár által eszközölt fordítását az azt felülbíró küldöttség elfogadásra ajánlván, annak kinyomatása elrendeltetett. Azután következtek a felebbezett ügyek, melyeknek tárgyalása az estveli órákban ért véget, a midőn 8 órakor az elnökség a gyűlést berekesztette; az elnökség iránt az elismerést és köszönetet Peterdy Károly esperes tolmácsolta.

Referens.

Máramaros-ugocsai egyházmegyei gyűlés.

A szept. 24-ik napjára hirdetve volt egyházmegyei gyűlés, Nagy Frigyes huszti lelkész s egyházm. főjegyző hirtelen halála s az esperes betegsége miatt elhalasztván, — október 14-ik napján tartatott meg Tisza-Ujlakon a templomban. — Miután Csernák István esperes, az egyházm. gyűlés jegyzőkönyvileg is kifejezett őszinte sajnálatára, folyvást tartó betegsége miatt meg nem jelenhetett, helyét a több mint 80 éves, még mindig ifjú kedélyű Gönczy Dániel egyházm. tanácsbíró foglalta el, s rövid buzgó imája után, Várady Gábor gondnok megnyitó beszédében megemlékezett úgy az egyházkerületnek ő Felsége előtt Debreczenben szeptember 12-én véghezment tisztelgéséről, mint a gönczi lélekemelő ünnepélyről, a melyek mindenikén az egyházm. kellően volt képviselve.

De ezen örvendetes események fölemlítése után a Nagy Frigyes tragikus haláláról s az ez által úgy az egyházmegyét, mint az egész protestáns egyházat ért súlyos veszteségről is megemlékezett, rövid vonásokban ecsetelvén Nagy Frigyesnek mint lelkésznek, mint egyházm. tisztviselőnek s mint embernek kimagasló érdemeit.

A gyűlés az elhunyt árvái részére a közpénztárból 50 frtot utalványozott s egyszersmind elrendelte, hogy az elhunytnak Biki Ferencz lelkész által szerkesztett életrajza, a kinyomatandó jegyzőkönyvben, gyászkeretbe foglalva közöltessék. Ugyanerre vonatkozólag örvendetes tudomásul vétetett egyházm. gondnoknak, mint a szigeti lyceum felügyelő gondnokának, azon jelentése, hogy ámbár az elhunytnak egy fia már pár év óta egészen ingyen élvezi a gymnasiumi tápintézet jótékonyágát, azonban a kormányzó tanács, tekintettel az elhunyt kiváló érdemeire s a 4 kiskorú árva állapotára, az elhunytnak egy másik fiát is egészen díjmentesen vette föl a tápintézetbe.

Az egyházmegyének az egyházkerületi közelebbi gyűlésen képviselével Biki Ferencz gyulai lelkész bízott meg, a jövő tavaszi gyűlésen fogván ezen hely választás útján rendszeresen betöltetni, — ugyanakkor fog a Nagy Frigyes által teljesített több rendű elnöki s bizottsági tagságra nézve is a választás megejtetni, mely hivatali teendőkkel addig Tóth Ferencz técsői lelkész bízott meg.

Az egyházm. tanácsbíróság s egyszersmind egyházm. főjegyzőség betöltése érdekében a szavazatok beadására nov. 30-ik napja tűzetett ki véghatárnapul.

Egy korábban megüresedett tanácsbírói állásra szavazattöbbséggel Sárkány Lajos fekete-ardói lelkész választatott meg, ki az esküt letévén, helyét azonnal elfoglalta. Egyik egyházm. tanító-képviselői állás üresedésbe jövén, e helyre Csereznay Gyula szigeti tanító választatott meg.

Az esperesi részletes jelentések s beható javaslatok tárgyalása és elfogadása után, a közalaptól, az állam részéről s az egyházkerületi segélyalaptól való segélyezés végett benyújtott kérvények tárgyalattak s legnagyobb részben az esperesi javaslat alapján intéztettek el.

A napirend kimerítése után az elnöklő gondnok megköszönvén a tagoknak a rövid határidő dacára szép számmal megjelenésüket, s mind végig kitartó érdeklődésüket s ügybuzgó munkálkodásukat, a gyűlést elnöktársa nevében is berekesztette.

A jövő tavaszi gyűlés Técsőn fog megtartatni.

r. l.

Felelet a tizenhárom lelkésznek.

Két dolog indít arra, hogy e b. Lapok szerkesztőjének és olvasóinak szíves jóakarátát igénybe vegyem. Az egyik Nagy Elek k.-paládi tiszteletes úr gyűlési tudósítása, a másik a paládvidéki tiszteletes uraknak monstre-jegyzőkönyve és petíciója. Az első a n.-bányai egyházmegye s.-ujlaki gyűlésén lefolyt mozgalmat ismerteti teljesen subjectiv felfogással, de felettebb tanulságos reflexiókkal. A második úgy a D. P. L., mint egy katolikus jellegűnek mondott politikai napilap útján ugyancsak a fentebb említett mozgalom és egy tisztán személyes ügy ötletéből az én legfelső rendszabályozásomat és ártalmatlanná tételemet követeli.

Mindakét közlemény ellenem van irányozva, de nem pusztán csak nekem szól, és B. I. esperes urat akarja erőnek erejével rehabilitálni, fegyelmi panaszát indokkal ellátni, — és nekem sem a késő lelkiismeret ébredése, sem az utólagos okadatolás ellen nincs semmi szavam. Még ama lelkész kör eljárását sem akarom bővebben jellemezni, mely míg egyházmegyei gyűlés előtt a napirendre vett zsinati törvények revíziója s más valóban egyházi közérdekek ügyével legfeljebb csak kedélyes névnapon foglalkozott, most én miattam hivatalosan gyűléskedik, jegyzőkönyvez . . . Megengednek talán azonban, ha eljárásokat csak egy személyes gárda egyszerű pártmanőverének minősítem, elkésett demonstrációnak, végső fegyverténynek . . ., melynek megható jellegét, ragaszkodási tanúbizonyosságát én itt csak megérintem és sietve áttérek arra, a mihez aztán e tiszteletes urak levelében szavam van, és ez az én személyes ügyem.

Egyszerű privátügy, mit a lelkészi köri tapintat már egy egyházmegye ügyévé fűjt fel. Oly történet, mely mindenkivel megeshetik s mely pár szóval elmondva ennyiből áll: rágalmaztak és sanda gyanúnak tettek ki engem, családunkat, elhunyt apám emlékéért. Én felvilágosítást és helyreigazító elégtételt kértem. Nem kaptam; a ki bátor volt sérteni, gyáva volt annak következményeiért helyet állani, ezt bizonyítják megbízóim, kiknek írása kezemben vagyon. Én a rágalmat megtörtöttem szóban is, írásban is; ezt bizonyítja nem csak a tiszteletes urak, de a fegyelmi vizsgálatot kérő másik fél panaszlevele is, mely megírta szintén kezemben vagyon. Lehet, hogy eljárásom hibás volt, de rá voltam kényszerítve; lehet hogy ez ügyet simábban is el lehetett volna intézni, de ellenfelem megakadályozott benne. A mi nem lehetséges, hanem bizonyos, az azon körülmény, hogy e személyes ügy csak két embernek ügye, melybe kéretlen semmiféle lelkészi kör nem avatkozhatik.

A mi az egyházmegyében lefolyt mozgalmat illeti, az már bátran a köztárgyalás anyagát képezheti. Mindenesetre helyénvalóbb lett volna, ha ez ott a gyűlés alkalmával történt volna. Én és társaim a közegyházi érdekekért aggódtunk. Bizonyára igen szívesen meghallgattuk volna a felvilágosítást és a czáfolatot is. De akkor a n.-paládi kör tagjai némán hallgattak, mint N. E. is elmondja, közülök is alig hallatszott védőhang. Most már bezzeg annál többet beszélnek. Szerencsésen átvitték ez ügyet a szatmári helyi sajtóba. Nem szerencsésen, az az én eljárásomat nem incorrectnek minősítette. Még szerencsésebben felsőbb ártalmatlanná tételt sürgetnek ellenem. Még nem szerencsésebben, a kor, szó- és sajtószabadság e férfiak ellenére van. Véd engem, kit nem gyakorlati életet nem ismerő buzgalom, hanem inkább azon óhajtás indított a felszólalásra, hogy egy többé-kevésbé kompromittált egyén nevéhez egyházmegyénk becsületét ne kössük tovább s kit e felszólalásra a másik párt személyesen és szándékosan provokált. Hogy okaim nem voltak eléggé meggyőzők, azt ott kellett volna megbizonyítani, hogy felszólalásomnak volt alapja, azt N. E. úr maga is beismeri. Igazán és őszintén elmondja ugyanis, hogy „maga B. I. sem hiheti, hogy tökéletes az esperesi tulajdonokban“, hogy nem az igazságnak, de egyes embereknek igyekezett tettségére lenni, hogy bizony hiányos nálunk a közigazgatás, sok gyarlóságot észlelt az igazságszolgáltatás, rokon- és ellenszenv, kegyvadászat, érdekhajhászat, hej, sokat tesz az isteni szolgálat rovására!! Ennél többet én sem mondhattam. A különbség köztem és N. E. úr között itt egyedül az, hogy én bizalmatlanságot szavaztam e botránnyos állapotok miatt, ő pedig azzal vígasztalja magát, hogy vannak talán egyházmegyék, melyekben még több van a rosszból, mint a mienkben?! Ez erős szó és gyenge vígasztalás. Horderejét én nem mérlegelem, s azzal sem törődöm, hogy a tiszteletes urak egy gyűlési beszédért függelem-sértés miatt engem, református magyar papot akarnak felsőbb helyileg megfegyelmezni és ártalmatlanná tenni. Miért nem Szibériába küldeni vagy megégettetni? Ugy látszik, a tiszteletes urakban van még elég humor és elég vállalkozási szellem. Bennem is, hogy erőlködésükön mosolyogni tudjak.

A mi azonban már komoly dolog számba megy, az N. E. azon támadása, melyet ez ügy miatt a tanácsbírói kar és a közpapok ellen intéz. (Ez utóbbiakat nem említtem itt, ők a monstre-petitióval eléggé kitettek magokért). Ezt az a testület nem érdemelte meg, sem azokért a hiányokért, törvénysértésekért, melyek elnökileg a N. E. által felhozott ügynél is, másoknál is elkövetettek, de a gyűlésen lefolyt mozgalom miatt is. Ebben a tanácsbírói kar többsége részt sem vett sem pro, sem kontra. Az a rész, mely a gyűlésen megjelent és a szavazásban részt vett, azon álláspontot képviselte, hogy a vámfalusi anyakönyvek ügyének eldőléséig a bizalmi kérdés nem tárgyalható. Ha jól emlékszem, épen Gergely Károly nagyt. úr adott e nézetnek kifejezést. Egy tanácsbíró, igaz, a bizalmatlansági indítványt aláírta. De ehhez teljesen joga volt, nagyobb mint a tiszteletes uraknak a petitióra. Arról, hogy ez érdemes testület kész-e esküt tenni arra, hogy B. I. úrnak további kormányzata és egyházmegyénk érdeke, dicsősége továbbra is elválaszthatatlanok? nem vagyok értesülve. A miről én mind N. E., mind a többi urat értesíthetem, az csak annyi, hogy magán ügyeimbe ne avatkozzanak. Ártalmatlanná tételelem felől azonban bátran jegyzőkönyvezzenek. Közügyet érdeklő eljárásomban én velök nem törődöm. Az igazságot keresem, ha tévedek

is. Elkésett rekriminációkra, bukott nagyság hálás kultuszára nincs többé szavam. Béke velünk!

Ferenczy Gyula,
evang. reform. lelkész.

E felelettel bevégezzük ez odiosus ügy tárgyalását lapunkban; vagy legalább addig, míg az esetleg valamely felsőbb egyházi hatóság tárgyalása alá nem kerül, nem engedjük vele igénybe vétetni e lap hasábjait. Megköveteli ezt lapunk féltékenyen őrzött renomméja s olvasóink soha számításán kívül nem hagyható magasabb érdeke is. Szerk.

K ü l f ö l d.

A cseh református egyház köréből.

(Vége.)

Csehországban senki sem veszi fontolóra azon károkat, melyek abból erednek, hogy a cseh nép belső meggyőződése, — mely a történet igazságaiból táplálkozik s a reformatió nagy alkotásához hajlik, — összeütközésbe jön az uralkodó katolikus vallással? Mily ijesztő következményei vannak ennek a nép erkölcsi és nemzeti nevelésére nézve; mily termékeny talaja a hitelenségnek, képmutatásnak s hiányos és ingatag jellemek képződésének!

A cseh népnek csak egy kicsinyke töredéke tudott ellenállani a kath. ellenreformáció nyomásának. II. József császár türelmi rendelete még 45,000 cseh parasztot talált, kik a régi evangéliumi hitet híven megőrizték. S a hívők ez elhagyott kis seregének a magyar prot. egyház sietett segítségére apostoli szeretettel és feláldozással. Sáros-Patakról, hol egykor Comenius A. oly jótékonyan hatott a magyar szellemi életre, és Debreczenből jöttek az újból feléledt cseh evangéliumi egyháznak első prédikátorai: Debreczenből névszerint Végh, Szalatnay, utóbbi miskolczi volt.

A cseh türelmi egyház falvakba szorult. Csak 1846-ban nyílt meg előtte Prága s ezóta 9 más cseh városban foglalt tért. A cseh prot. egyháznak van most 70,000 tagja 52 gyülekezetben, 4 esperessége és 1 superintendenciája. Jelenlegi superintendens Szalatnay R., az egykori miskolczi Szalatnaynak unokája. A cseh egyház nagyon szerény anyagi viszonyok közt él, nincs pártfogója (protector) s évi kiadása mintegy 80,000 frira megy.

Nagy munkát vállalt magára tavaly az egyház, midőn Prágában (a szállóskerti külvárosban) új gyülekezetet alapított, melynek már 400 tagja van. Gondnoka Szalatnay Bénémin (a miskolczi Szalatnay Jánosnak másik unokája), a ki fáradhatlanul működik a gyülekezet felvirágoztatásán. E kisdud egyház 33,000 frt árú ingatlant vásárolt, melyből már 10,000 frtot lefizetett. Sajnos, hogy nincsen még prédikátora, nincsenek sákramentom-szerei; époly szükséges volna egy templom és évi rendes dotatió.

A gyülekezet feladata felette fontos. Legelsőben is a főiskolák és gymnasiumok ifjúságát kell befolyása alá vonni; azután általában az evangéliumi tan terjesztése, az evangelizáció munkája vár reá. Végül ezzel összeköttetésben egy theol. semináriumot kell megnyitni, mivel a theologusok — az egyház nagy kárára — sajtálagos egyházi képzettség nélkül nőnek fel.

Az evangyéliomi munkálkodásnak eddigi prágai sikereit méreggel és gyűlölettel telt őrző kifakadásokkal üldözi a klérikális párt, úgy hogy az 5 prot. folyóiratnak tömérdek dolgot ad a védekezés.

Nagy csapást mért a cseh prot. egyházra az új iskolatörvény. 68 iskolájából csupán 46 maradt fenn, melyek kétszeres költséggel tarthatók fenn és a esaslai tanítóképezde, melynek évi szükséglete csupán 4000 frt. Kárpótolja ezt az újonnan felállított vasárnapi iskola, mely Csehországban nagy pártolásnak örvend (már 80 vas. iskola van).

Az irodalmat ápolja a „Comenius-egylet“ és újabban a „Comenium“ (társulat tudományos és népszerű íratok kiadására). Nagyon kívánatos volna egy központi iroda, helyiségek, gyűlések és egyletek számára, könyvkereskedés, biblia-raktár Prágában.

Az egyház beléletét többféle egylet mozditja elő. Ilyenek: Evangyéliomi Társulat (belmissió, vasárnapi iskola, árvaház), Ker. Ifjak Egylete, a „Jeromos“ akadémiai egylet, mely különösen virágzik, Magdolna-intézet. Sajnos, hogy az eszközök itt is elégtelenek.

Az anyagi támogatás ezen hiánya leginkább szembetűnik azon szerencsés gondolat megvalósításánál, melyet a legújabb megindult Huss-mozgalomban a „Jednota“ (Egység) folyóirat fölvetett. A cseh prot. egyház a legnagyobb örömmel nézi ugyan, mint állítanak a katolikus polgártársak méltó Huss-emléket Prágában, de fontosabbnak tartja azt, hogy a nagy reformátor és vértanú emlékét megtisztelje eszméinek a cseh nép közt föllevenítése és elterjesztése által. Ez egy Prágában felállítandó „Huss-ház“-nak lesz feladata. Prága közepén egy új Bethlehem-kápolna fog épülni, a hol vasárnaponként a Huss-csarnokból fog a cseh népnek magyaráztatni a szentírás. Egyszersmind egy Huss-muzeum fog emeltetni, a hol a nagy reformátorra vonatkozó minden emléktárgy fog őriztetni.

Sok és nagy feladat várokozik a cseh prot. egyházra. A jelenkor gyors eselekvést követel, s minél előbb végrehajthatnak a kitérített tervek, annál nagyobb lesz az eredmény. A feladat természetesen roppant nagy, s először csak az alapok rakandók le. A cseh nép nagyon elidegenült a ker. szellemtől a papuralom hosszas nyomása következtében, de végre mégis be fogja látni, melyik irányban keresse a helyes utat.

A cseh prot. egyháznak e nagy és magasztos eszméit támogatandó, a Debr. Prot. Lap szerkesztősége oly értelemben módosítja a Dunántúli Prot. Lap felhívását, hogy a magyar prot. egyházi körök kegyes adományai ne a prágai élettelen Huss-szoborra történjenek, — mert erről a katolikus (!) cseh népesség fog gondoskodni a clerus és nemesség elleni tüntetése alkalmával, — hanem azon eszmék terjesztésére, melyekért Huss Konstáncz máglyáján kiszendvedett, melyekért az egész cseh nemzet a XV. században karddal kezében harezolt s miután fizikai ereje kimerült, a cseh-morva-testvériségben újra fölvette Huss reform-művét mintaserű, valódi keresztény élete által, míglen a fehérhegyi csata halálos dőfést adott a cseh reformatiónak.

A magyar prot. egyház segítette újjászületni a cseh egyházat II. József korában buzgó prédikátorok küldése által, bizonyára most sem fog kénsni segítő kezét nyújtani csehországi testvéreinek, midőn ez újból felfrissült igyekezettel munkálkodik az evangyéliom terjesztésében, s két reményteljes művének, u. m. a prágai Huss-ház és a prágai szőlőskerti

gyülekezet létrehozásában, melyek megint sikeresen visszavezetethetik a cseh népet az evangyéliom tiszta igazságához, melytől a XVII. században csakis a fegyver hatalma bírta elfordítani.

Y.

Különfélék.

Debreczeni főiskola. Beküldetett lapunkhoz a következő ünnepélyi meghívó: A debreczeni főiskola Hittanszaki Önképző-Társulata által a reformáció emlékére az énekkar közreműködésével 1890. november 2-án a főiskola dísztermében tartandó ünnepély tárgysorozata. I. szakasz. 1. Viharban. Előadja az énekkar. 2. Megnyitó beszéd nt. Erdős József felügyelő tanár úrtól. 3. A reformáció. Költemény. Csánky Benő esküdt felügyelőtől. 4. Luther éneke. Előadja az énekkar. II. szakasz. 5. Kálvin mint predikátor. Felolvasás Balogh Ferencz 4 th.-tól. 6. Hit. Előadja az énekkar. 7. Méliusz Péter. Felolvasás Jánossy Zoltán 4 th.-tól. 8. Közös ének: a 179. Dícséret 10-ik verse. Kezdeté délután pontban 4 órakor.

A Nagy József-alapítvány ügyeit intéző bizottság okt. 26-án ülést tartván: az 500 frt ösztöndíjat Bartók Jenő végzett theologusnak — ki a külföldi egyetemekre szándékozik kimenni — ítélte oda.

Patronátus kérdése Debreczenben. Nagyon érdekes kérdéssel foglalkozott városunk okt. 29-iki közgyűlése, nev. egy határozati javaslat tárgyalásával, a mely megsemmisíttetni óhajtja azon egyességi tervezetet, mely Debreczen város polgármestere és a helybeli kisprépost között kötötve, bizonyos, a város által elismerendő kegyúri terhek elvállalására vonatkozik. A dolog állása igen röviden az, hogy a debreczeni r. kath. egyház makacsul ragaszkodik azon követeléséhez, hogy Debreczen városa vele szemben a kegyúri — patronusi — terhek viselésére köteles. Arról azonban, hogy városunk kegyúri jogokat is gyakoroljon, hallani sem akar. Debreczen városa e makacs követelést minden időben visszaütötte. Tagadta, hogy kegyúri kötelezettségek terhelnek, kegyúri jogokat pedig sohasem gyakorolt. Minden kellék hiányzik tehát annak a megállapításához, hogy városunk a helybeli r. kath. egyháznak patronusa lenne. Azon tényét azonban, hogy a r. kath. egyháznak — épen úgy, mint a többi felekezeteknek — évi segélyt ad: a debreczeni plebánián és a nagyváradi püspöki palotában úgy magyarázzák, hogy íme Debreczen város tényleg teljesíti a kegyúri kötelezettségeket: ergo kegyúr! E magyarázat azonban nagyon erőszakolt, mert a mit Debreczen városa a r. kath. egyháznak évenként ad, adja azt jószántából, önként, de nem azért, mintha erre kötelezve lenne. Jövőre is hajlandó segélyt adni, de azt, hogy ezen segélynyújtás a kegyúri viszony kifolyása lenne, sem a multban el nem ismerte, sem a jövőben el nem ismerheti. A határozati javaslat, — melyet 122 városi bizottsági tag írt alá, törvényekre s arra hivatkozva, hogy ezen ügyet már 1885-ben fölterjesztette a városi közgyűlés az országgyűléshez, de a hol az mindeddig nem intéztetett el érdemileg, — az említett szerződés megsemmisítését javasolván, annak megsemmisítése csakugyan kimondatott, bevárlandónak mondván ki a közgyűlés az országgyűléshez beadott kérvényében felsorolt sérelmének orvoslását, illetőleg a patronátus kérdésének törvény által leendő szabályozását.

Sirkövet nehaj Czelder Mártonnak! E szavakkal egy felhívás intéztetett közelebb ülészetett egyházker. közgyűlésünk

tagjaihoz. A felhívás egész szövege így hangzik: „Sírkövet n. Czelder Mártonnak! Szegényen hagyta özvegyét, árváit. Sokat küzdött, sokat fáradozott, védelmezve egyházunk jogait. Élet-szövétnékét iszonyú vihar oltotta ki. Ő maga ott pihen jeltelenül egyszerű sirhalom alatt. Nem vitathatja el senki sem, hogy majd később korban az ő neve nem lesz utolsó sorban a magyar ref. egyházi férfiak között, s ha nem jelezne, habár egyszerű sírkő, hogy hol pihen a sok viszontagságot átküzdött bajnok: méltán kérhető az utókor: „hát kortársaitól annyit sem érdemelt?“ Czelder megérdemel egy sírkövet. Szegény özvegye, önmagától vonva meg a kenyeret, akarta teljesíteni a kegyelet eme kötelességét. Ne engedjük ezt! Segítsünk rajta s árváin. Adakozzunk Czelder sírkövére. Beéri ő, ki az életben is oly egyszerű vala, egyszerű sírkővel is. Legalább ne pihenjen jeltelenül a halottak között az, ki az élet tudományát hirdette. Debreczen, 1890. okt. 23.“ A felhívásra megindult a gyűlésen az adakozás s egyik gyűlési tag azon indítványa is helyeseltetett, hogy az esetleg fenmaradható aláírási összeg az árvák neveltetési adományaként küldessék el. Az adományok következők: Könyves Tóth Kálmán, Tóth Sámuel, Kiss Áron, Szeremlei Sámuel, Kiss Albert, Kovács Ferencz, Szabó Károly, Garzó Gyula, Dorogi Lajos 2—2 frt; Sz. K. (a család szükségére), Szőke János, Peterdi Károly, Segesvári József, Pákozdi Lajos, Soltész László, Némethy Lajos, Gyulai László, Nagy Lajos, Balog Ambrus, Dr. Kovács Sándor, Tatár János, Szarka Boldizsár 1—1 frt; Biki Ferencz 50 kr. Együtt 31 frt 50 kr. A kegyeletes megemlékezés tiszteletére válik annak, a ki kigondolta s önmagát becsülte meg az, a ki a sokat botlott, de végre is alapjában egészen tiszteletreméltó, lánglelkével nemes eszméért fáradhatatlanul küzdött férfiú emlékére adakozott. De kérjük, nem lehetne-e ezen gyűjtést szélesebb körűvé is tenni?!

A heidelbergi káté új fordítása és az eddigi kiadás rég óhajtott revisiója immár megtörtént. Az őseink által latinból fordított és átültetett heid. kátét Erdős József kartársunk, megbízás alapján, az eredeti német szövegből fordította; de figyelemmel volt mind a magyar, mind a latin kiadásokra, mivel káténk gondolatmenetének és rendszerének megértése és annak sikeres fordítása, az eredeti német és az egykorú latin szöveg összehasonlítása nélkül nem érhető el. Ez új kiadásban az előszó után egy terjedelmes történeti bevezetés következik, mely a káté külföldi történetére vonatkozólag sok nevezetes és nálunk idáig még nem közölt adatot tartalmaz. Jelezve vannak az ide vonatkozó nevezetesebb irodalmi termékek is. Az egyes kérdések és feleletek rövid tartalmát nem elkülönítve, hanem az úrnapiakra való felosztásnak megfelelőleg összegezi és így minden egyes úrnapijára vonatkozólag az illető egy vagy több kérdés alap gondolatát kidomborítva közli. A szentírásbeli bizonyosságok eleitől fogva a kátének változható tartozékát képezvén: az új kiadásból a szorosán nem tárgyi vonatkozásúak kimaradnak, de viszont helyenként újabb megfelelő bibliai idézetek közöltetnek, melyeket a fordító * jeggyel különböztet meg a régiebektől. Az így revideált heid. káté, mint a tiszántúli egyházkerület tulajdona, már a jövő tavaszra kikerül a sajtó alól. Előre is felhívjuk rá a figyelmet.

Egyszerű nyilatkozás. Dr. Bacsoni Lajos „Gyűlés előtt“ című támadó vezércikkére egyszerűleg nyilatkozom csak, gyűlés után. Miután a „főiskolai igazgató-tanács“ szervezéséről három javaslat nyújtatott be, nem tartom illőnek, sem szükségesnek újabb ürgetésekkel és forgatásokkal zaklatni a

bizottság nagy érdemű tagjait, ezért czáfoló vagy épen védekező czikkezesek fegyveréhez nem nyúlok; hanem, — hivatkozva egyházunk és főiskolánk iránt 25 év óta folyvást és önzetlenül tanúsított érdeklődésemre, s közügyeiben tehetségem szerint szolgálatkész részvételemre, — tiszta szándékom kétségbe vonását, mintha „izgatás“, „buktatás“ silány czélzatai által indítottam volna, nem szépnek, nem illőnek és nem igazságosnak jelezem, azon megjegyzés mellett, „honny soit qui mal y pense!“ Továbbá sem anyagi érdek, sem személyi tekintet nem vezérelvén véleményem nyilvánításában: sajnálatomat fejezem ki az egyéni tiszta meggyőződés félremagyarázása felett, azon végmegjegyzés mellett, hogy főiskolánk történelmében eddig nem tapasztalt jelenség a tanár és igazgató tanári véleménynyilvánítás szabadságáért, melylyel a legnehezebb időkben is éltek tanáraink, valakit s épen kartársat, a hírlapi megrovás pellengérére állítani. Debreczen, 1890. okt. 28. **Balogh Ferencz**, hittanár.

Tanári özvegy segélyezése. A vallás és közokt. m. kir. miniszter az orsz. tanítói nyugdíj-alapból Bihari Kálmán hajdúszoboszlói községi polgári iskolai volt tanító özvegye, született Soltész Erzsébet részére évi 160 forint segélypénz adását engedélyezte. Bizonyára sokan s néhai Bihari Kálmán ismerősei, barátai mindannyian megnyugvással veszik tudomásul e hírt, melyszerint a korán elhunyt tanár özvegye a segélylyel legalább a nyomor küzdelmeitől meg lesz szabadítva.

Lelkésztársaink figyelmébe. Van szerencsém tudomásukra hozni igen tisztelt lelkésztársaimnak, miszerint **Vásárhelyi Zsigmond** paptársunknak általa Budapesten elmondott, s a „Közpapok Lapja“ által megkoszorúzott jeles alkalmi egyházi beszéde legközelebb 1000 példányban közkívánatra ki fog nyomtatni; ajánljuk e kitűnő beszédet lelkésztársaink figyelmébe annyival is inkább, mert a nyomdaköltségen felül eső jövedelmet, a jeles lelkésznek írói tiszteletdíjúl el fogjuk küldeni a pályadíjon felül. Kik e beszédet megszerezni óhajtják, 20 kr előleges beküldése mellett, forduljanak Miklóssy Márton nagy-károlyi ügyvéd úrhoz, mint az országos mozgalom pénztárnokához. Jármi, 1890. okt. 17. **Kósa Ede**, ev. ref. lelkész.

A jármii ev. ref. egyház örömnája mult hó 12-én volt, midőn a díszesen belől-kivül nagy költséggel és küzdelemmel kiújított templomba, mely összehasadozva összeomlással fenyegetett, hálaadó istenitiszteletre gyűlt az egyházközség nagy része. A jármii ev. ref. egyház, hol sok romokat kellett elenyésztetni, pár év óta folyton építkezéssel volt elfoglalva; ki is merítette anyagi erejét az egyház teljesen. Mult évben díszes iskolát emelt s a parochián is tett javítást; ez évben tornyát, templomát emelte ki romjaiból s a lelkészi udvaron egy új melléképületet s kútat csináltatott. E tetemes kiadásokhoz, hálás kegyelettel említjük fel, az ország egyes részeiből, kegyes adakozóktól az egyház által kibocsátott „Felhívó szózat“-ra szép összeg folyt be; mely összeg igénybe vételével lehetett csak a romokat elenyésztetni. A templom falába belől, lelkész által szövegezve, egy „Emlékírat“ falaztatott be bádgcsőbe zárva; mely emlékirat az egyház rövid történetét s jelenlegi állapotát vázolja; s mely Seper Kajetán n.-károlyi nyomdász által ajándékból gyönyörűen, arany nyomással, jó ízléssel lett kiállítva. Az emlékirat szövege e szavakkal végződik: „Ezen emlékiratot emlékezetnek okáért, örök emlékül zártuk ide; hogy midőn mi már porok és hamvak leszünk, beszéljen ez felőlünk az utódoknak; beszéljen és lelkesítse őket kitartó küzdelemre, munkás élő hitre, mely Isten országa ter-

jesztésében, s az evangyéliomi örök igazságok terjesztésében kell hogy tündököljék! Az ég és a föld elmúlnak — de az Urnak beszéde megmarad mindörökké!

Hegyközujlak. A bihari egyházmegyében fekvő h.-k.-ujlaki egyház lelkésze, Bugyi Mihály barátunk írja hozzánk a következő örvendetes sorokat: „Régi, Isten dicsőségét századokon keresztül hirdető templomunk, az enyészet hatalmának engedve, tarthatatlanná lett, elannyira, hogy a múlt 1889-ik évben egyháztanácsunk templomépítésre pályázatot hirdetett; a beérkezett tervek és költségvetés közül T. Veress Károly és társa Borbély János n.-szalontai építész urak terve fogadtatott el s a szerződés velök meg is kötöttet 10,031 frt 34 krban. Folyó 1890-ik év ápril elején régi templomunk elbontatván; az újnak alapköve egészen más helyre, ápril 28-án, éneklés és imádság után a hívek örömkönyei közt egész ünnepélyességgel letétetett s ma már készen várja a rendeltetésének való átadatást, várja az ünnepélyes felavatást, mi f. év novemberhó 9-ik napján történik meg“. Mint a levélből látjuk, az ünnepély programja még nincs végleg megállapítva.

Haláleset. Igaz részvételt vettük és közöljük e gyászlevelet: „Fájdalommal megtört szívvel tudatjuk a felejthetetlen jó férjnek, szerető édes atyának és nagyatyának, Nt. Tóth Bálint ev. ref. lelkésznek folyó hó 24-én este 6 órakor, boldog házasságának 48-ik, lelkészkedésének 51-ik s életének 77-ik évében, másfél heti súlyos szenvedés után történt gyászszos kimúltát. A boldogultnak földi hamvai folyó hó 27-én délelőtt 10 órakor a helyi ev. ref. templomban tartandó gyászszertartás után fognak átadni a h.-sámsoni sírkertben az örök nyugalomnak. Mely gyásztisztességtételre a rokonokat, jó barátokat s ismerősöket bánatos szívvel meghívjuk. H.-Sámson, 1890. okt. 24. Özv. Tóth Bálintné, szül. Harmathy Zsófia. Gyermekai: özv. Tóth Lajosné, szül. Veres Vilma, Luiza gyermekével. Tóth Vilma, férjével Kaszás Józseffel, Irénke gyermekével. Károly, Albert, Sándor, Ilona és Izabella“. — Lapunk f. évi első és második számaiban közöltük azon szép jubiláris ünnepélyek leírását, melyeket a h.-sámsoni ev. ref. egyházközség, öreg lelkésze 50 éves ottani szolgálatának emlékezetére rendezett. Ugyanakkor közöltük a most már megboldogult hű ember életrajzát is, melyből most csak annyit ismételünk, hogy Füzes-Gyarmaton 1814 ápr. 20-án született s 1839 okt. 5. óta H.-Sámsonban szolgált, 1841 óta mint rendes lelkész. Most már örök nyugalomra tért. Legyen neki könnyű a föld pora! Hoszsú, hű szolgálatát megjutalmazza nekie az, ki az igazság koronáit osztogatja. Hátrahagyott kedveseit vigasztalja a tudat, hogy eleget élt az, betöltötte az emberi hivatását, ki több mint félszázadon át Isten szolgálatában becsülettel forgolódott. A temetésen részt vett az egyházközség nagyja és kicsinye a zord esős idő daczára is. A templomban Szele György tépei lelkész tartott az elhunyt fölött igen szép halotti beszédet.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Csiky Lajos.

HIRDETÉSEK.

Pályázat

a debreczeni ev. reform. egyházmegyében fekvő h.-sámsoni egyház halálozás által megürült lelkészi állomására.

Évi jövedelem — mely pénzből, terményből, földből és stólából áll — az egyházmegyei becslés szerint 1069 forint, s így ez állomás 2-od osztályú.

A megválasztandó lelkész köteles állomását az 1891. ápril 24-én elfoglalni s első évi fizetésének felét, a stóla kivételével az özvegy lelkésznek át-szolgáltatni.

A kellőleg felszerelt pályázati kérvények f. évi november hó 20-ik napjáig nagytt. Dávidházy János esperes úrhoz — Kaba, u. p. helyben — küldendők.

Debreczen, 1890. október 30.

Révész Bálint,
püspök.

PÁLYÁZAT tanári állomásra.

A szászvárosi ev. ref. Kuun-kollegium főgymnasiumában a 3-ik classica litteraturai rendes tanszékre pályázat nyittatik. E tanszékkal a classica nyelveken kívül — kisebb óra-számban — a magyar nyelvnek tanítása van egybekötve.

Javadalma: évi 1200 frt fizetés, 200 frt szálláspénz vagy lakás természetben, s egyelőre három ízben 100 — 100 frt ötödéves korpótlék.

Az állomás a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium kinevezése által töltetik be.

Abban az esetben, ha teljes minősítéssel bíró pályázók nem jelentkeznének, helyettes tanár fog alkalmaztatni 800 frt évi fizetéssel.

Pályázók kellő okmányokkal felszerelt folyamodványukat a szászvárosi ev. ref. Kuun-kollegium előljáráshoz f. évi deczember hó 4-ig adják be. Csak ev. ref. vallású egyének pályázhatnak.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület állandó igazgató tanácsának, Kolozsvártt, 1890. szept. 21-én tartott üléséből.

1—2

Szász Domokos, Parádi Kálmán,
erd. ev. ref. püspök, mint elnök. tanügyi előadó.